

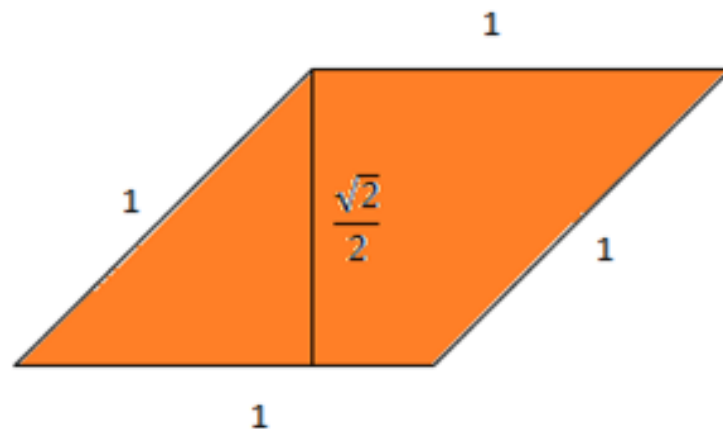
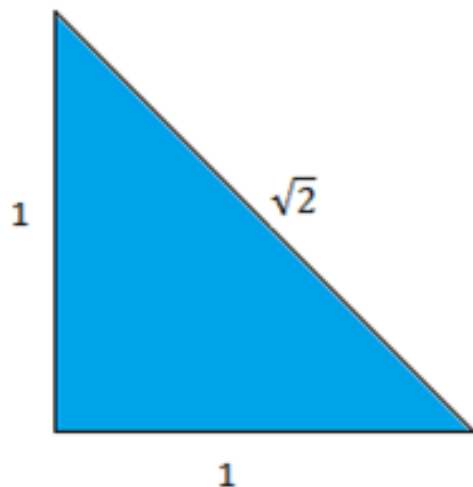
1^a Jornada de didàctica de les matemàtiques

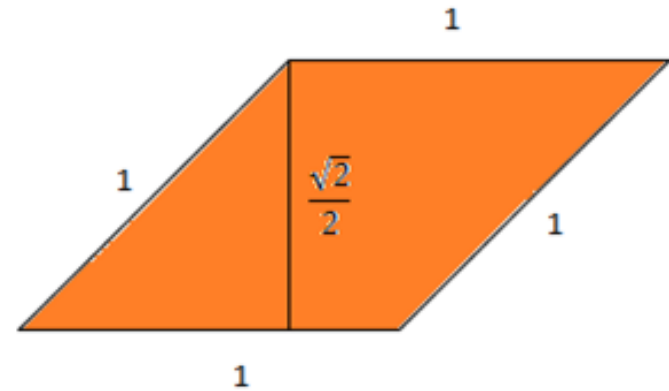
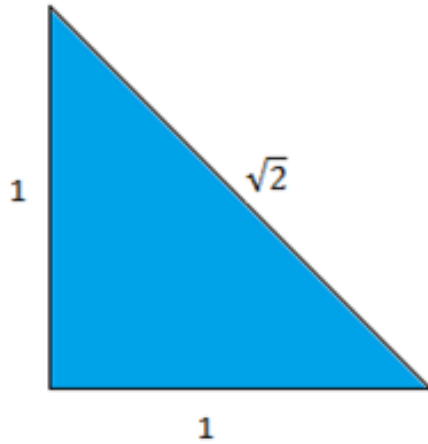
Mostra de l'activitat del mosaic de Puig Adam
i generalització a Pattern Blocks

Barcelona, 17 de novembre de 2017

Grup Cúbic

Una idea que apareix en el llibre “*Didáctica Matemática Eurística*” de P. Puig Adam (1956) com a base d’una lliçó que ell titula “*Iniciación al cálculo con irracionales cuadráticos*”.

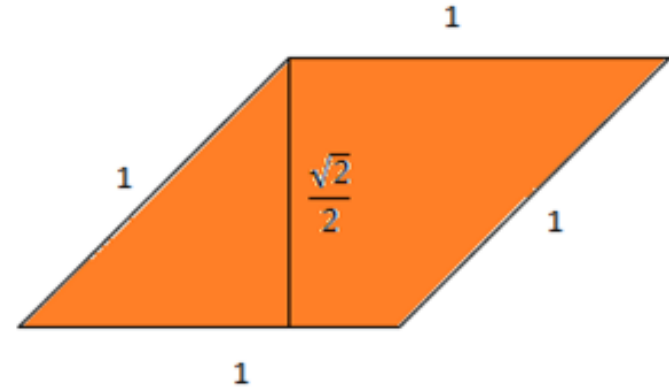
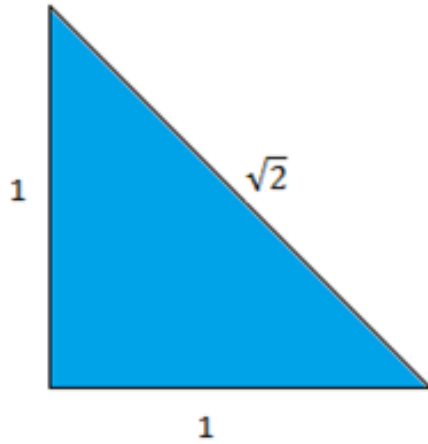

Dues peces que encaixen bé i permeten formar mosaics

Mosaics com aquest...

Capella de Santa Cristina
Lloret de Mar
Fotografia de Sílvia Margelí

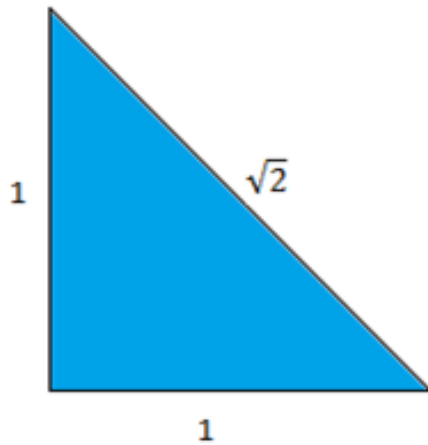

Perímetres?

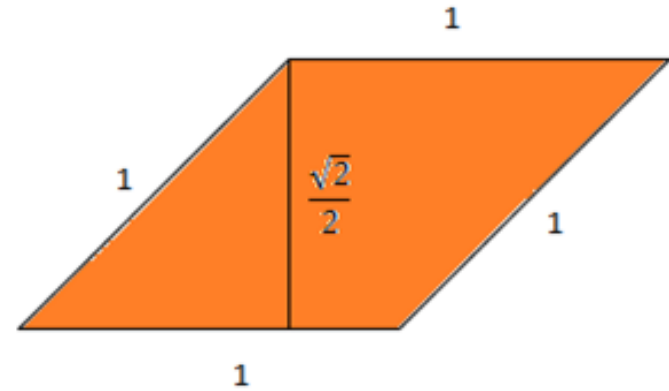
Angles interiors?

Àrees?

Fem mosaics!

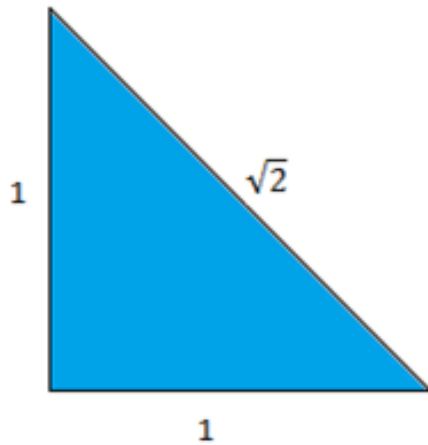
$$Àrea = \frac{1}{2}$$

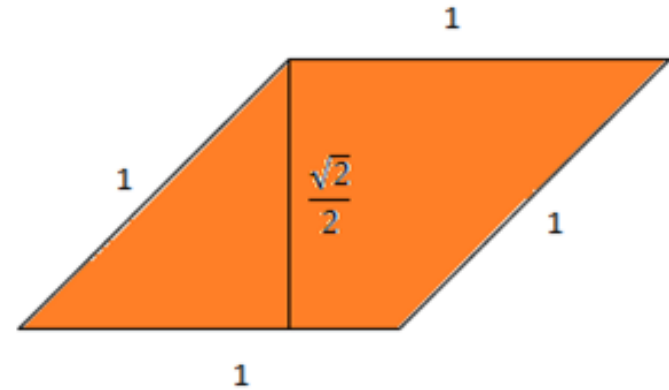
$$Àrea = \frac{\sqrt{2}}{2}$$

Fem mosaics!

Familiaritzem-nos amb les peces!

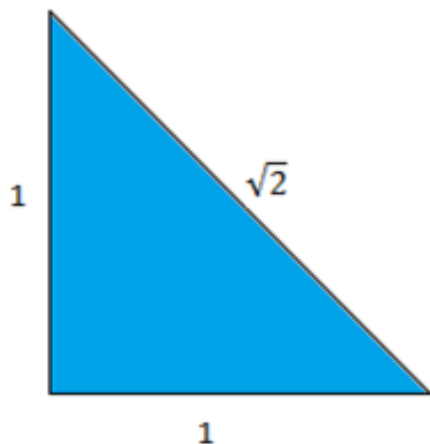

$$Àrea = \frac{1}{2}$$

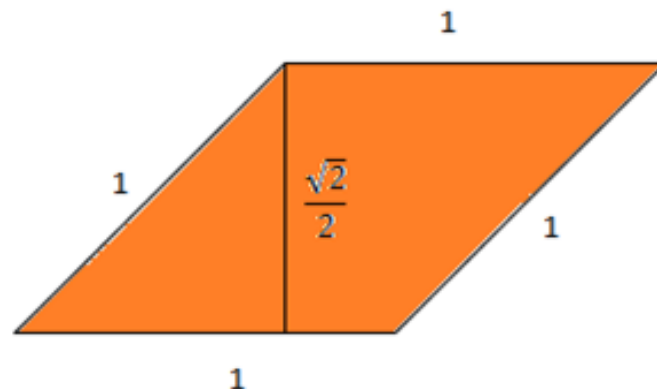

$$Àrea = \frac{\sqrt{2}}{2}$$

Seria possible construir una figura formada tan sols per triangles que tingués la mateixa àrea que una figura formada tan sols per rombes?

$$Àrea = \frac{1}{2}$$

$$Àrea = \frac{\sqrt{2}}{2}$$

L'àrea de qualsevol mosaic format per aquestes peces tindrà una part racional procedent tan sols dels triangles i una part irracional procedent tan sols dels rombes!

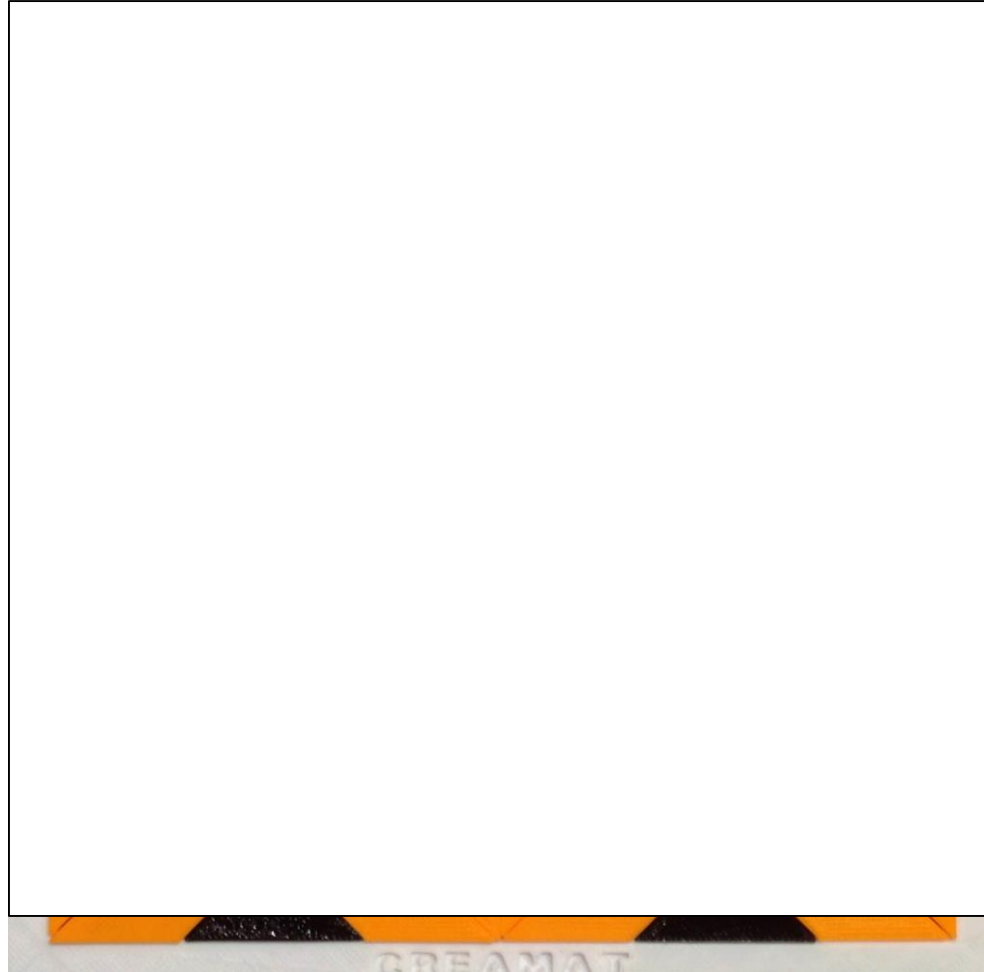

Tenim un mosaic quadrat

Mosaic fet amb impressora 3D pel CESIRE
CREAMAT

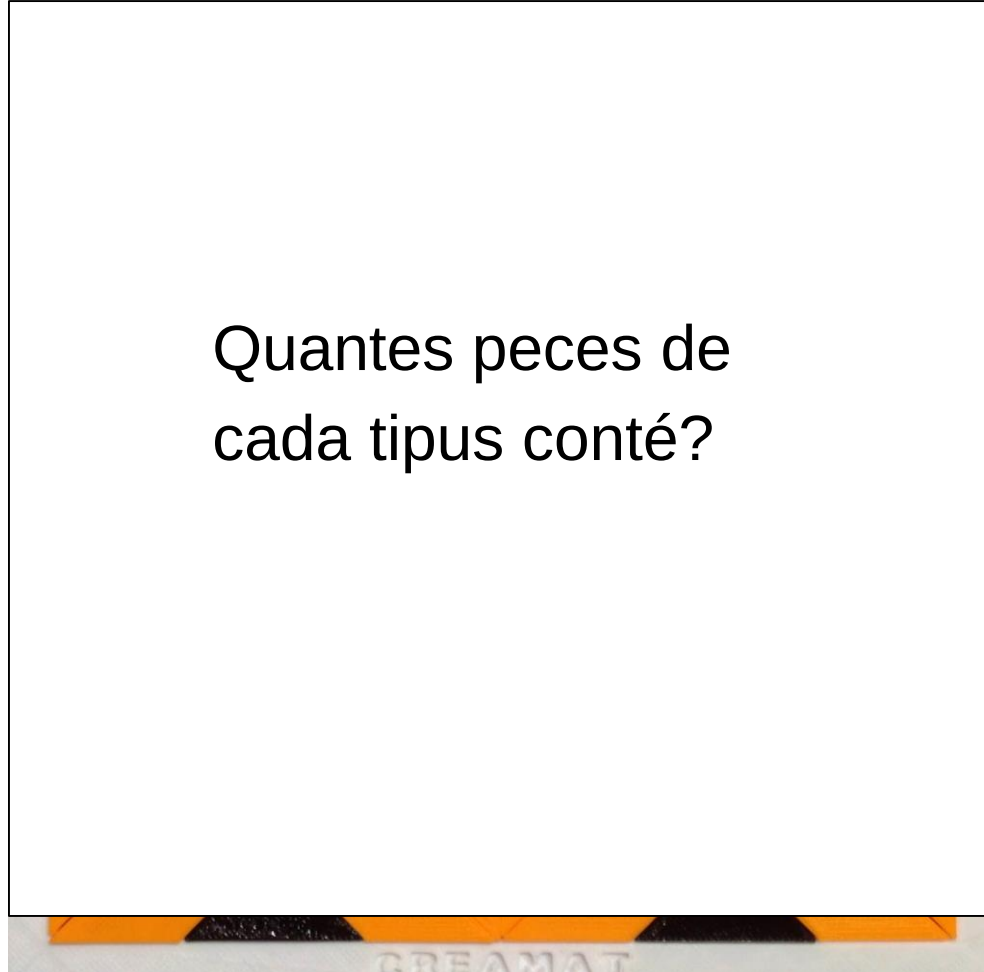
Tenim un mosaic quadrat

Mosaic fet amb impressora 3D pel CESIRE
CREAMAT

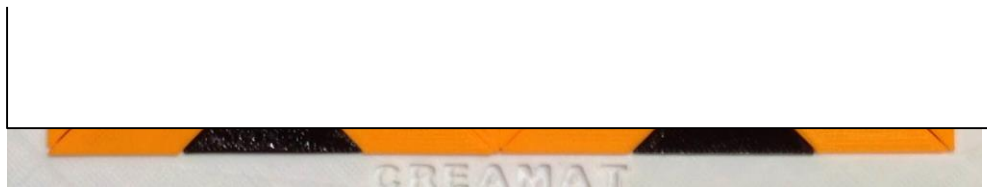
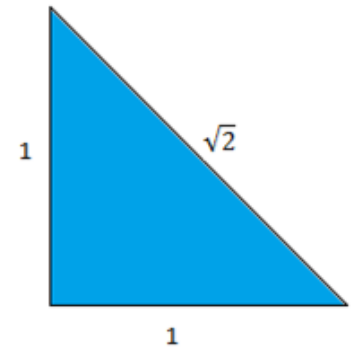
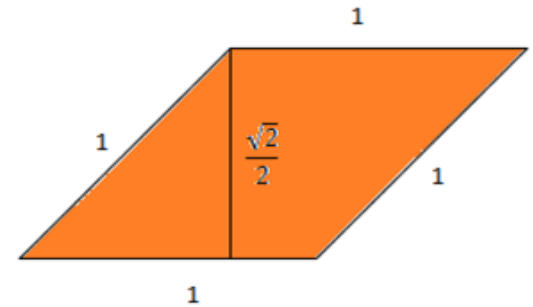
Tenim un mosaic quadrat

Quantes peces de
cada tipus conté?

Mosaic fet amb impressora 3D pel CESIRE
CREAMAT

Quantes peces de cada tipus conté?

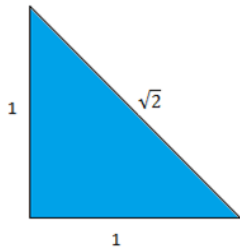

$$4 + 2\sqrt{2}$$

Si és un quadrat la seva àrea serà:

$$(4 + 2\sqrt{2})^2 = 16 + 2 \cdot 4 \cdot 2\sqrt{2} + 4 \cdot 2 = 24 + 16\sqrt{2}$$

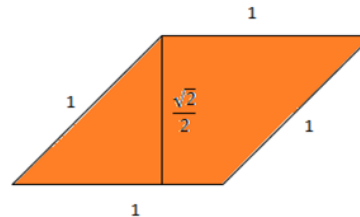
Part racional deguda als
triangles

$$Àrea = \frac{1}{2}$$

48 triangles

Part irracional deguda als
rombes

$$Àrea = \frac{\sqrt{2}}{2}$$

32 rombes

Podem comprovar-ho!

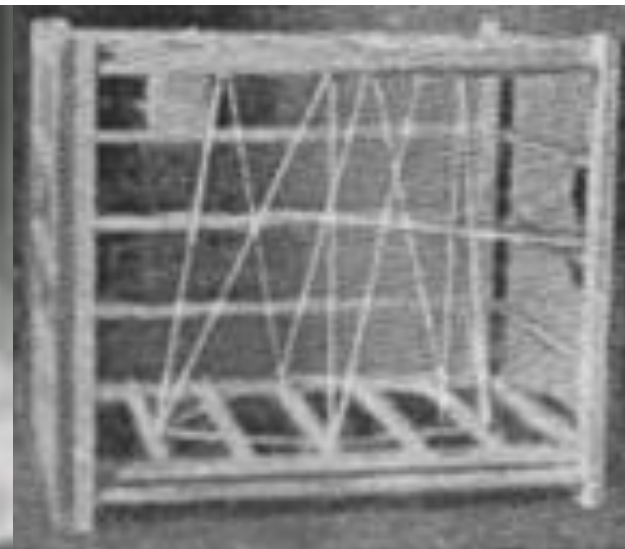
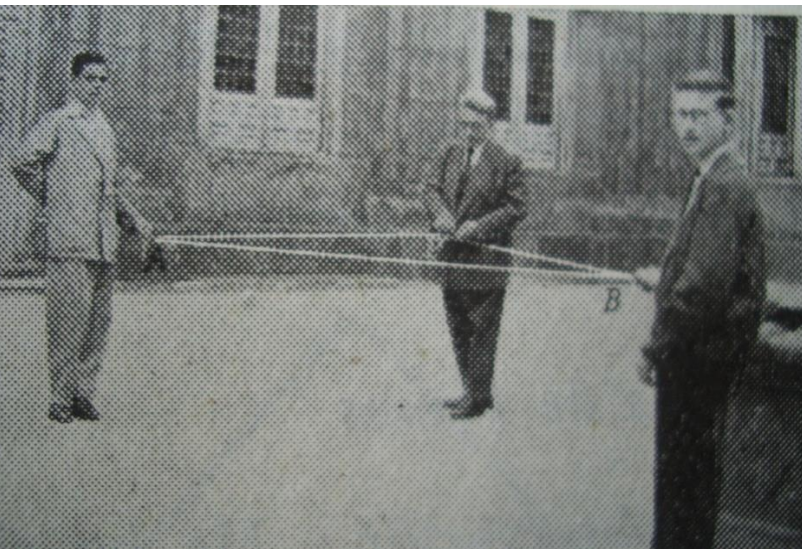

Mosaic fet amb impressora 3D pel CESIRE
CREAMAT

«La inconmensurabilidad de las áreas de estas piezas me sugirió una lección activa sobre irracionales cuadráticos y su cálculo»

P. Puig Adam

C²EM

BARCELONA 2016

CONGRÉS CATALÀ D'EDUCACIÓ MATEMÀTICA

<http://tinyurl.com/patternblocksc2em>

#c2em #patternblocks

Pattern blocks: tot un ventall d'activitats a l'aula

CONGRÉS CATALÀ
D'EDUCACIÓ
MATEMÀTICA
11, 12 i 13 de juliol

CEIP Son Anglada

Universitat
de les Illes Balears

Maria Àngels Rueda
@manangelss
Daniel Ruiz-Aguilera
@druizaguilera

Aquesta foto té 492 dies!

---

13 de juliol 2016 - aula T1

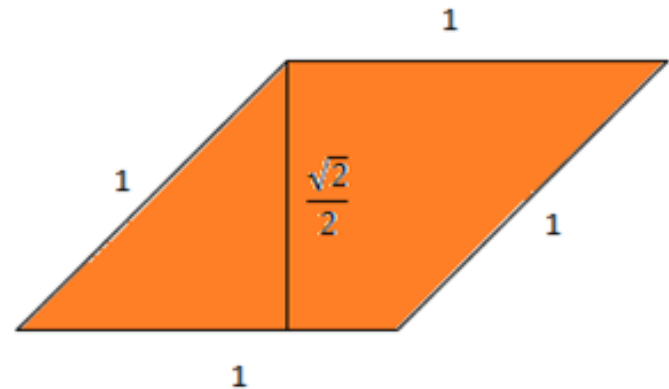
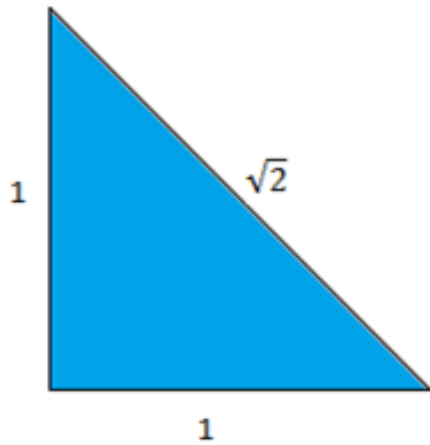
Aquesta foto té 492 dies!

Moltes gràcies, Daniel i M. Àngels!

Però aquestes dues peces poden donar encara més joc associant-les als actuals Pattern Blocks...

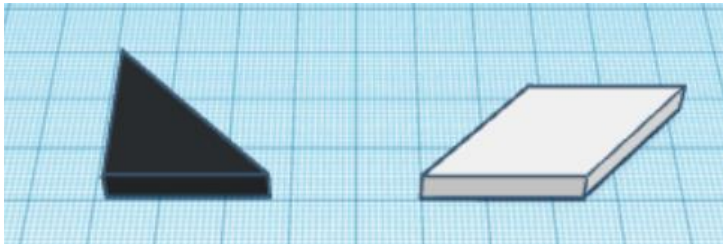

Generem les peces del mosaic d'en Puig Adam

Programa d'edició 3D

<https://www.tinkercad.com/things/gaoQLuFXF4Q-peces-del-mosaic-de-pere-puig-adam>

Nota pel lector...

**Les diapositives amb marc blau
corresponen a la presentació d'en Daniel
Ruiz i la M. Àngels Rueda efectuada en el
marc del C2EM**

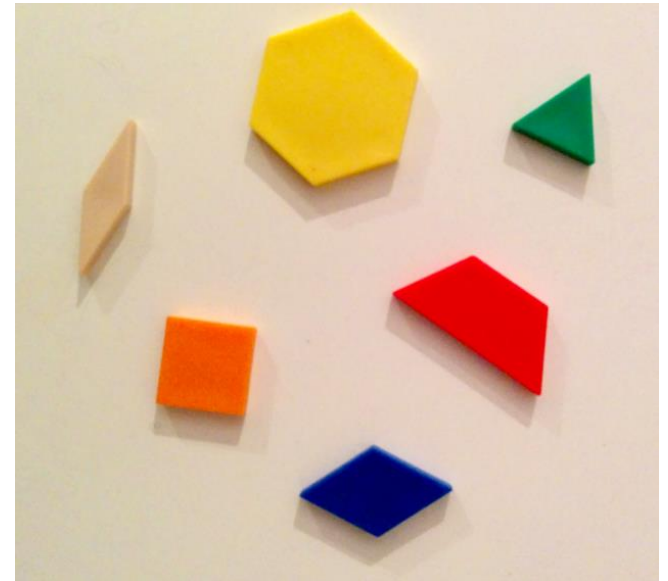

**Les diapositives sense marc
corresponen a les propostes
d'enriquiment del Grup Cúbic amb les
peces del mosaic d'en Puig Adam**

P1. Com podem classificar
les peces?

CLASSIFICACIONS

- Color
- Forma
- Nombre de costats
- Perímetre
- Superfície
- Polígons regulars i irregulars
- Angles

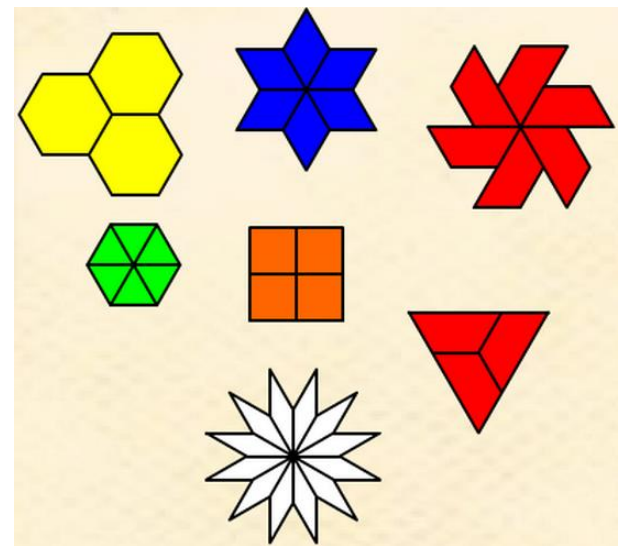

P2. Quins angles tenen
les peces?

ANGLES DELS PATTERN BLOCKS

- Triangle equilàter: 60°
- Quadrat: 90°
- Trapezi: 120° i 60°
- Rombe blau: 120° i 60°
- Rombe blanc: 30° i 150°
- Hexàgon: 120°

DESCOBRINT EL MATERIAL

PECES	FORMA	COSTATS	PERÍMETRE	ÀREA	ANGLES
T		1	4		4 de 90°
G		1	6		6 de 120°
V _M		1	5		2 de 60° 2 de 120°
B _V		1	4		2 de 60° 2 de 120°
BL		1	4		2 de 150° 2 de 30°
V _O		1	3		3 de 60°

<https://matesasadako.wordpress.com/2015/11/13/pattern-blocks/>

Els Pattern Blocks i el mosaic d'en Puig Adam

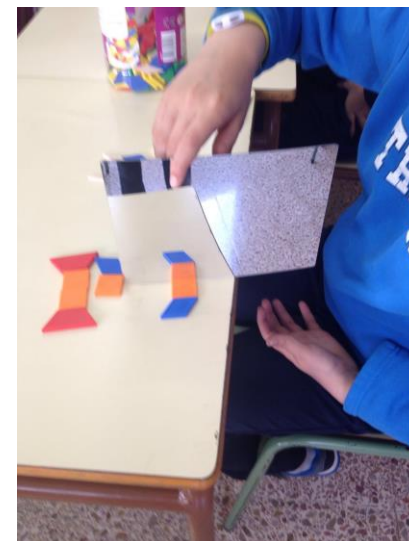
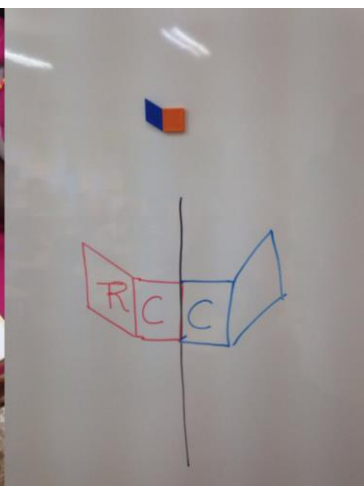
- Triangle equilàter: 60°
- Quadrat: 90°
- Trapezi: 120° i 60°
- Rombe blau: 120° i 60°
- Rombe **ocre**: 30° i 150°
- Hexàgon: 120°
- **Triangle rectangle: 45° i 90°**
- **Rombe blanc: 45° i 135°**

P3. Si posam un mirall
davant algunes peces,
què es veurà?

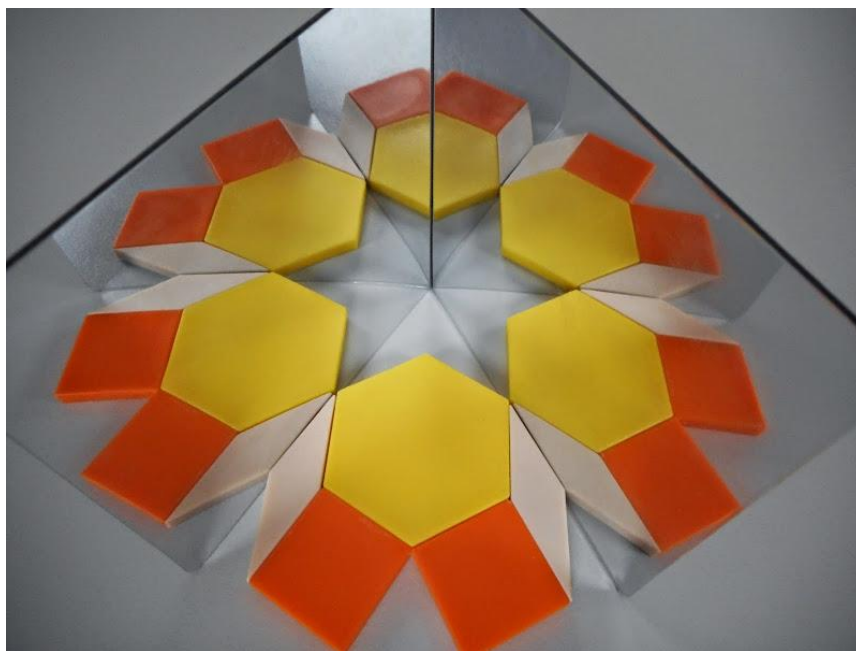
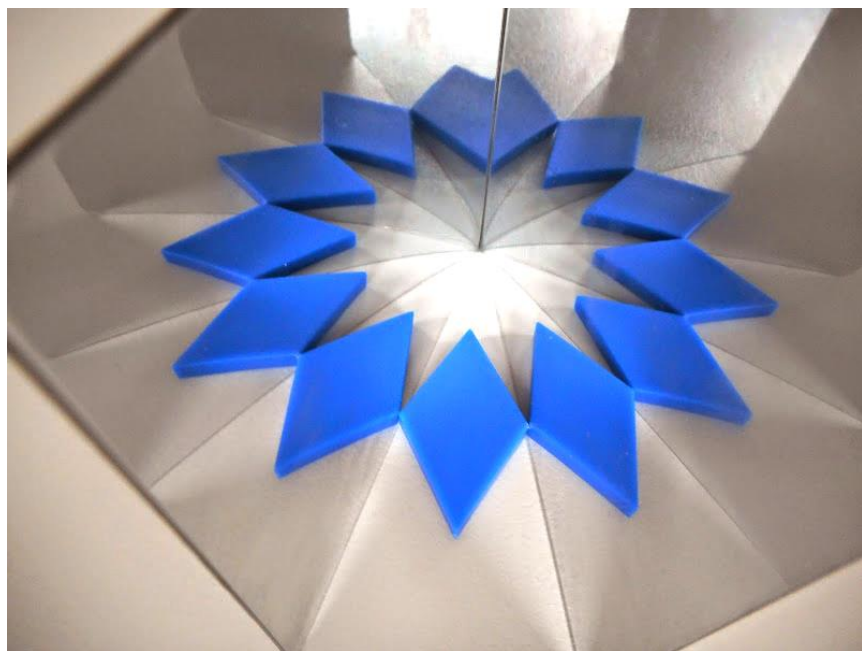
SIMETRIA

A partir d'una figura donada

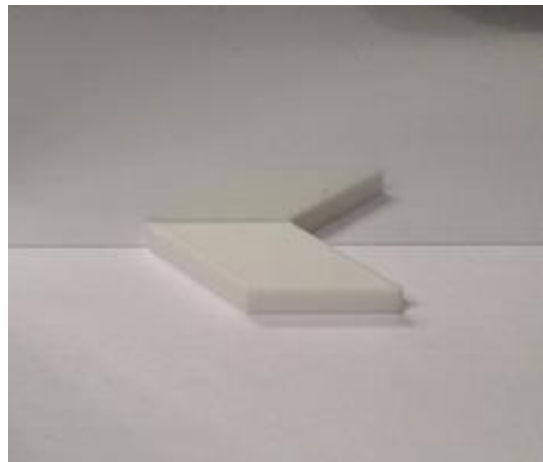
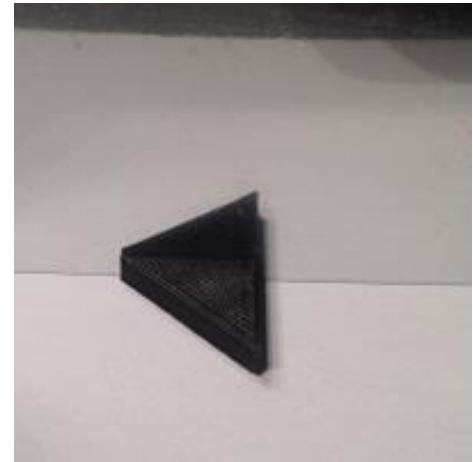
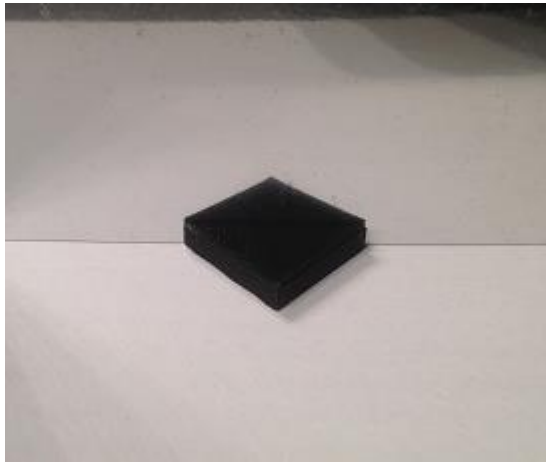
SIMETRIA

Intentar reproduir un model amb un mirall

Els Pattern Blocks i el mosaic d'en Puig Adam

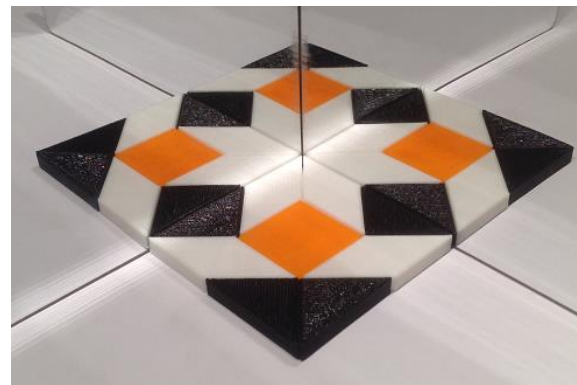

Els Pattern Blocks i el mosaic d'en Puig Adam

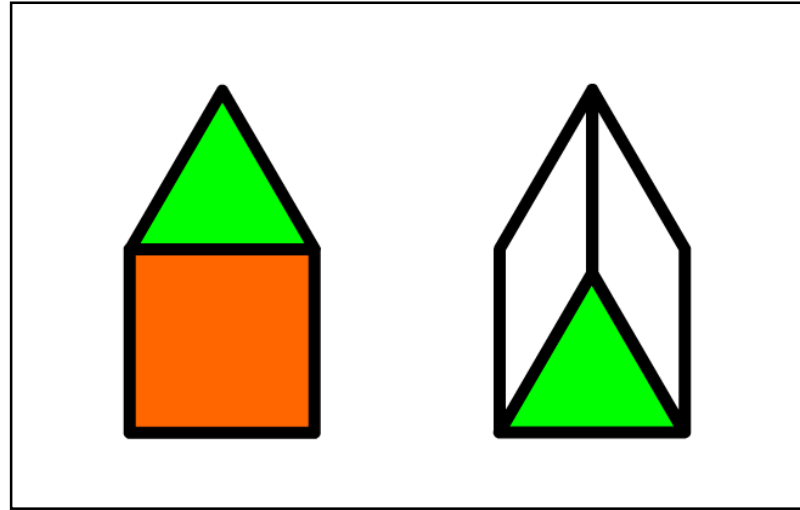

P6. Quina relació d'àrees hi ha entre el quadrat i el triangle?

P6.1 El rombe ocre es pot mesurar amb el quadrat o amb el triangle?

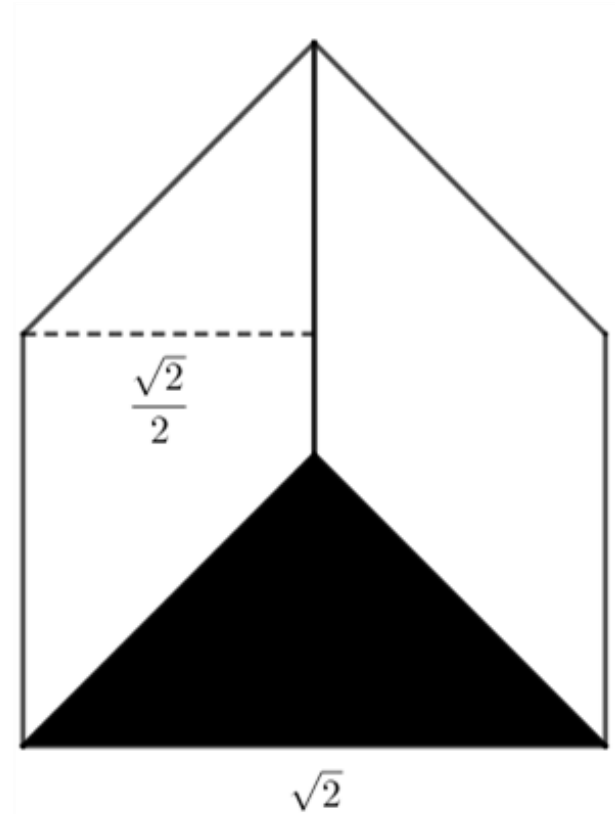

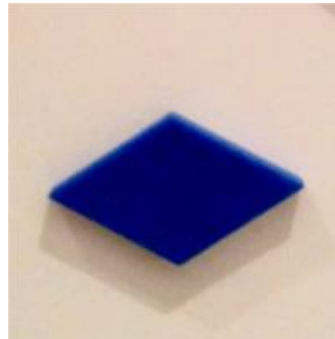
El rombe ocre és $\frac{1}{2}$ del
quadrat!

Els Pattern Blocks i el mosaic d'en Puig Adam

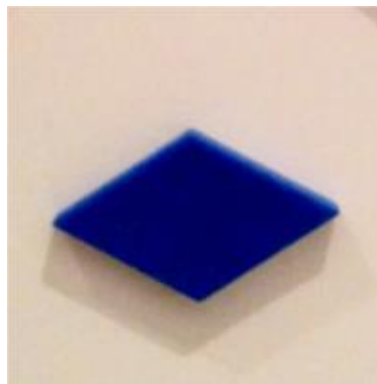
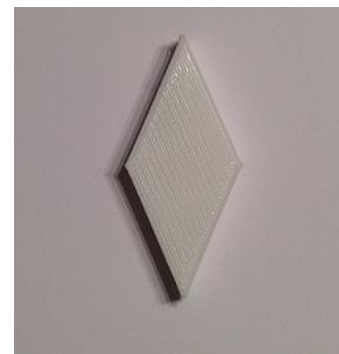
---

conclusió: tenim dues famílies de mesura!

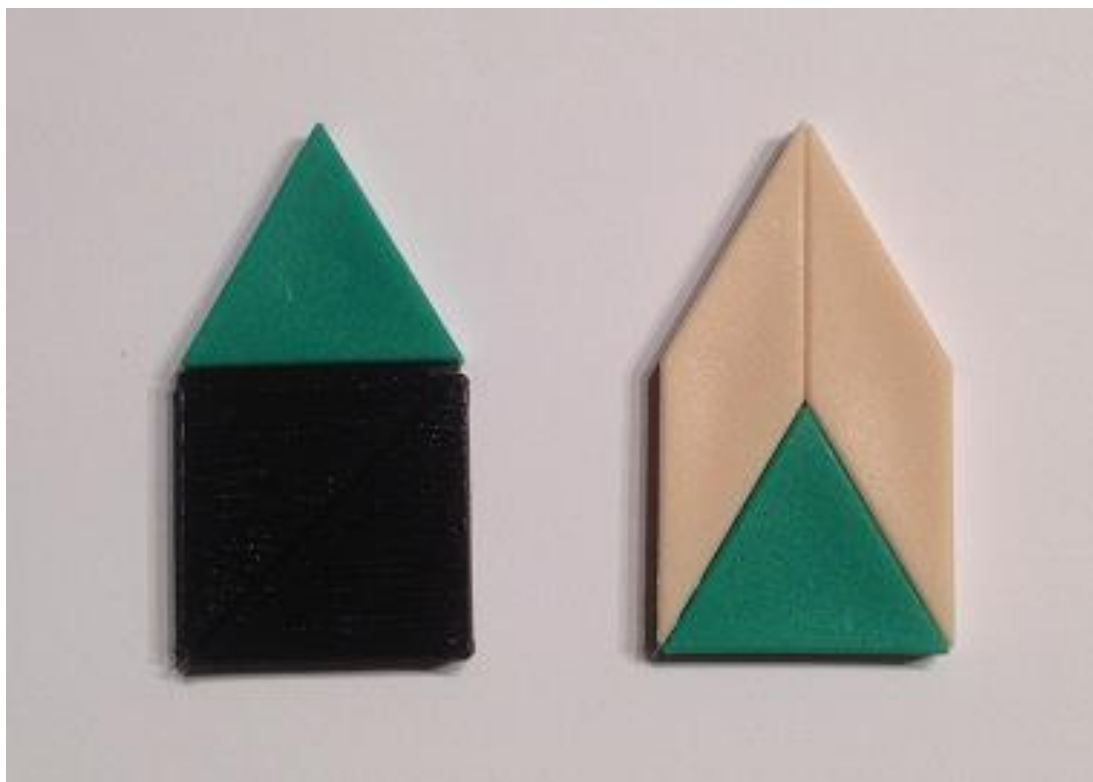

conclusió: tenim tres famílies de mesura!

Els Pattern Blocks i el mosaic d'en Puig Adam

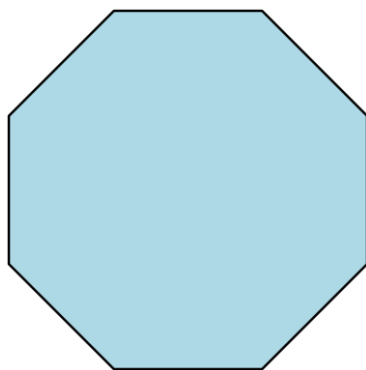
← Tenen la mateix àrea! →

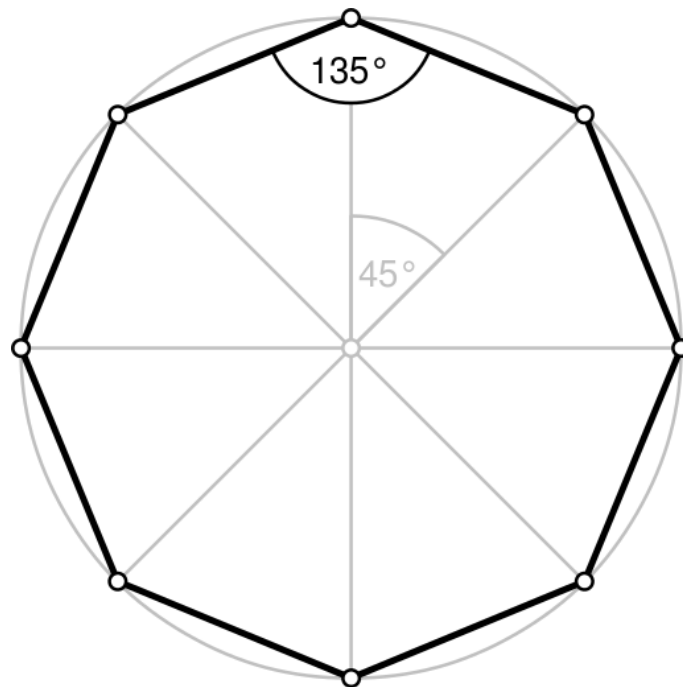
P7. Quins polígons
regulars es poden
construir amb *Pattern
Blocks*?

Es poden construir
octògons regulars?

OCTÒGONS REGULARS

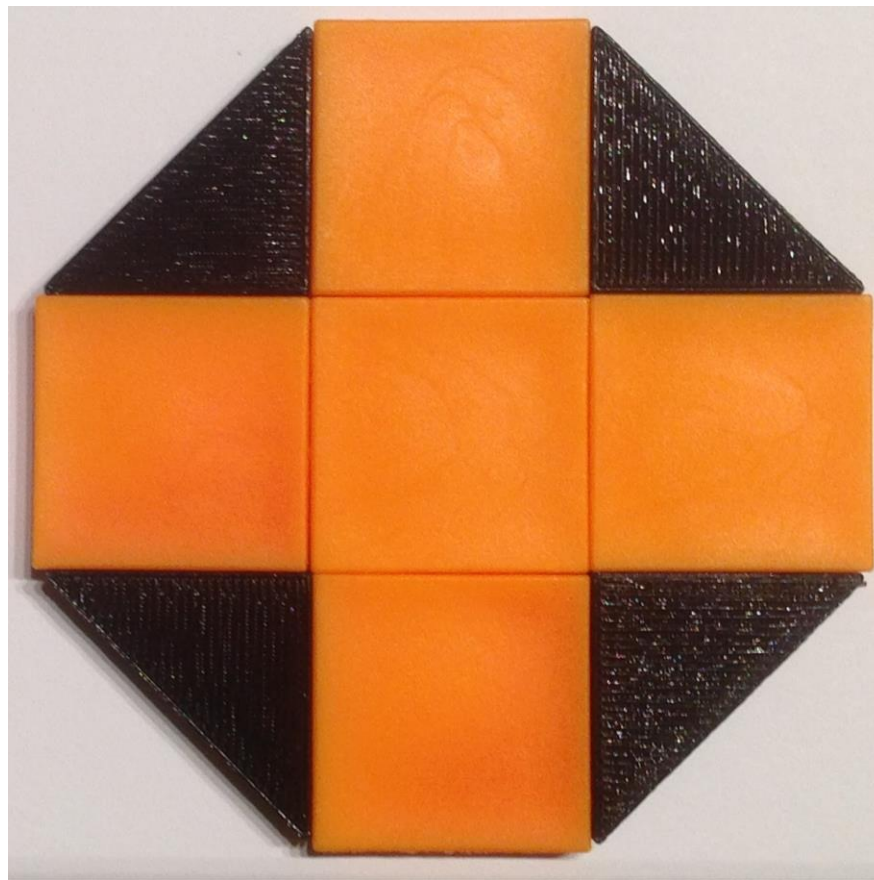
No es poden construir angles de 135° !

Els Pattern Blocks i el mosaic d'en Puig Adam

**Ara sí
poden
construir
angles de 135° !**

Els Pattern Blocks i el mosaïc d'en Puig Adam

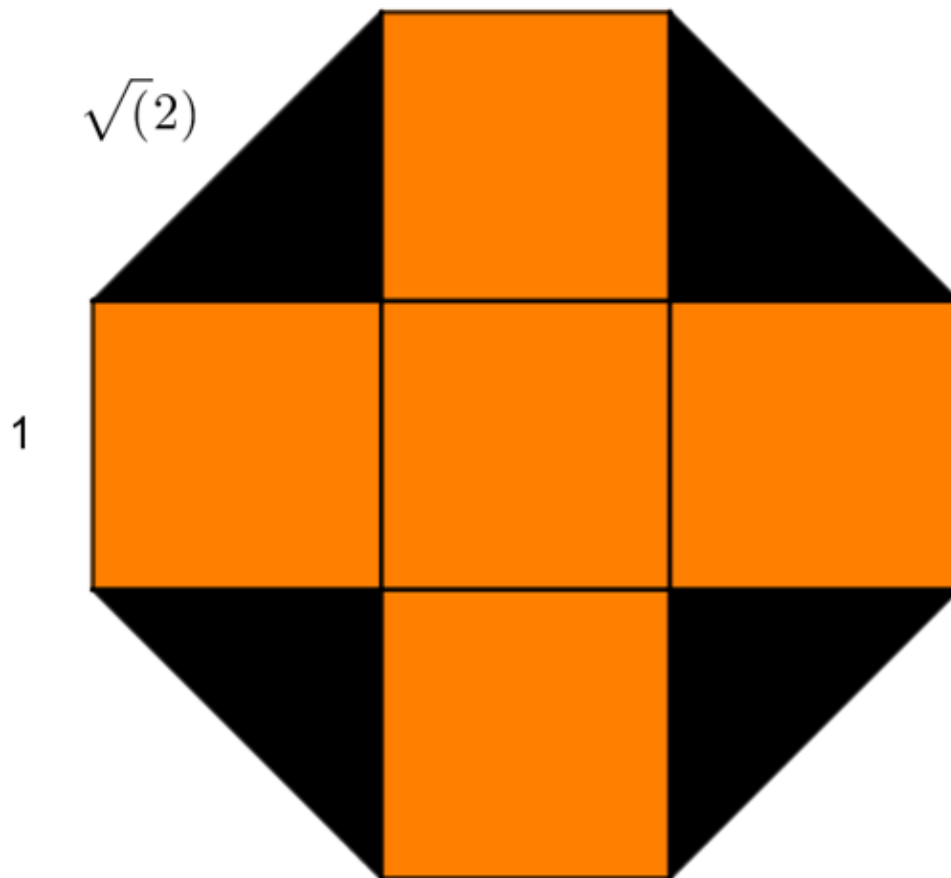
Ara sí
podem
construir
angles de 135° !

Els Pattern Blocks i el mosaïc d'en Puig Adam

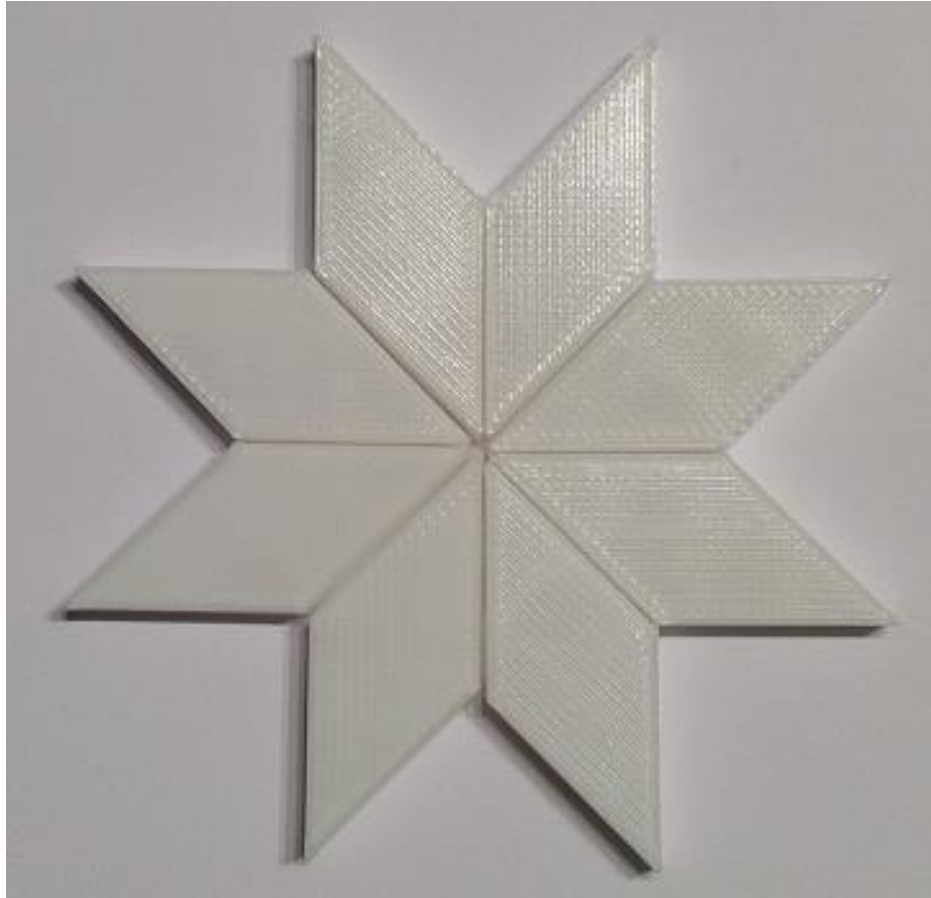

**No tenen
els costats
IGUALS!
Però...**

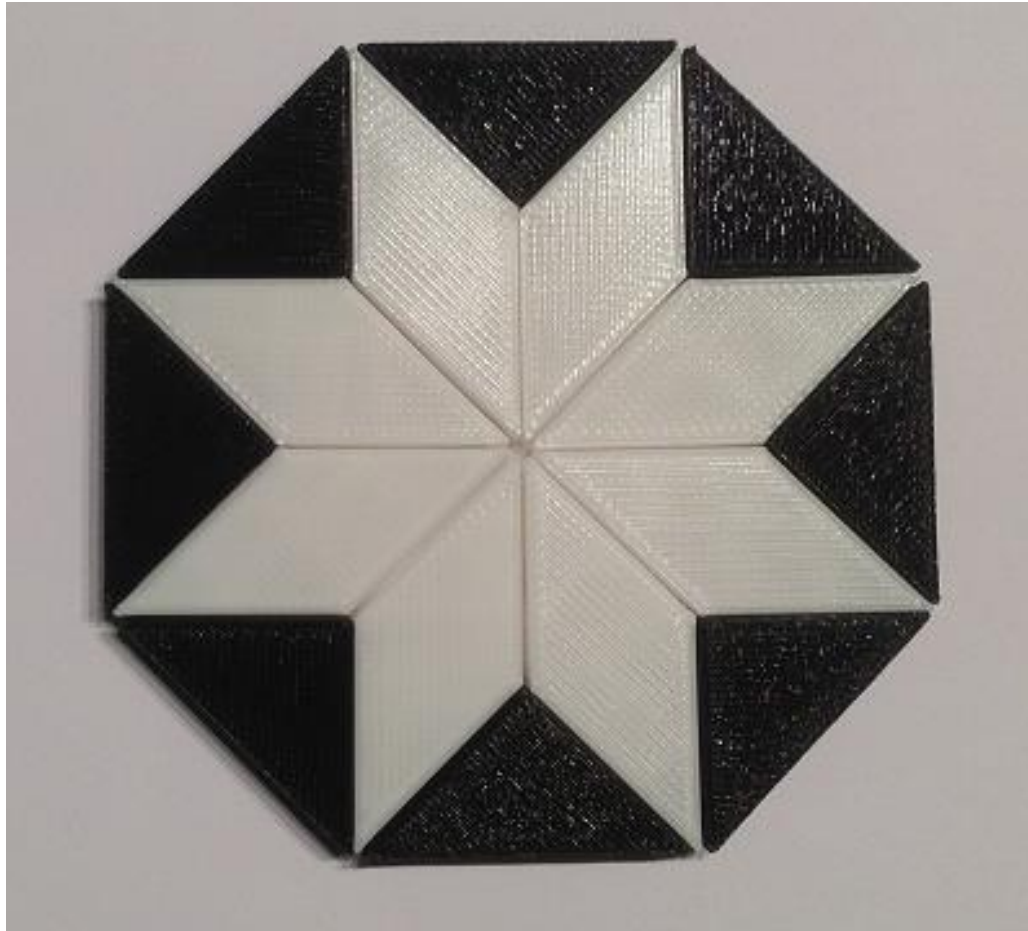
Els Pattern Blocks i el mosaic d'en Puig Adam

Els Pattern Blocks i el mosaic d'en Puig Adam

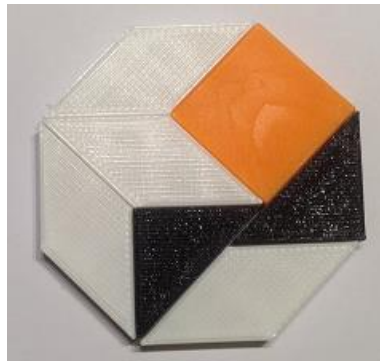
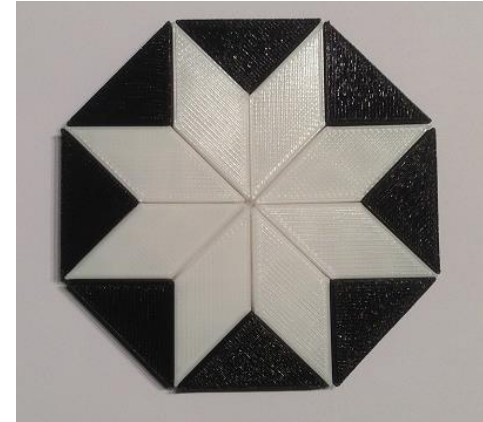
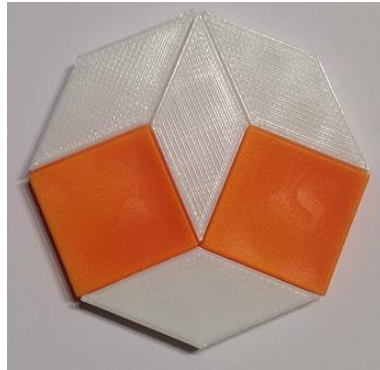

P8. Construiu diferents
dodecàgons... Quants
diferents podeu arribar
a fer?

P8. Construiu diferents
octàgons... Quants
diferents podeu arribar
a fer?

Els Pattern Blocks i el mosaïc d'en Puig Adam

Els Pattern Blocks i el mosaic d'en Puig Adam

Amb Pattern Blocks	
60°	Triangle equilàter
90°	Quadrat
120°	Hexàgon regular
150°	Dodecàgon regular

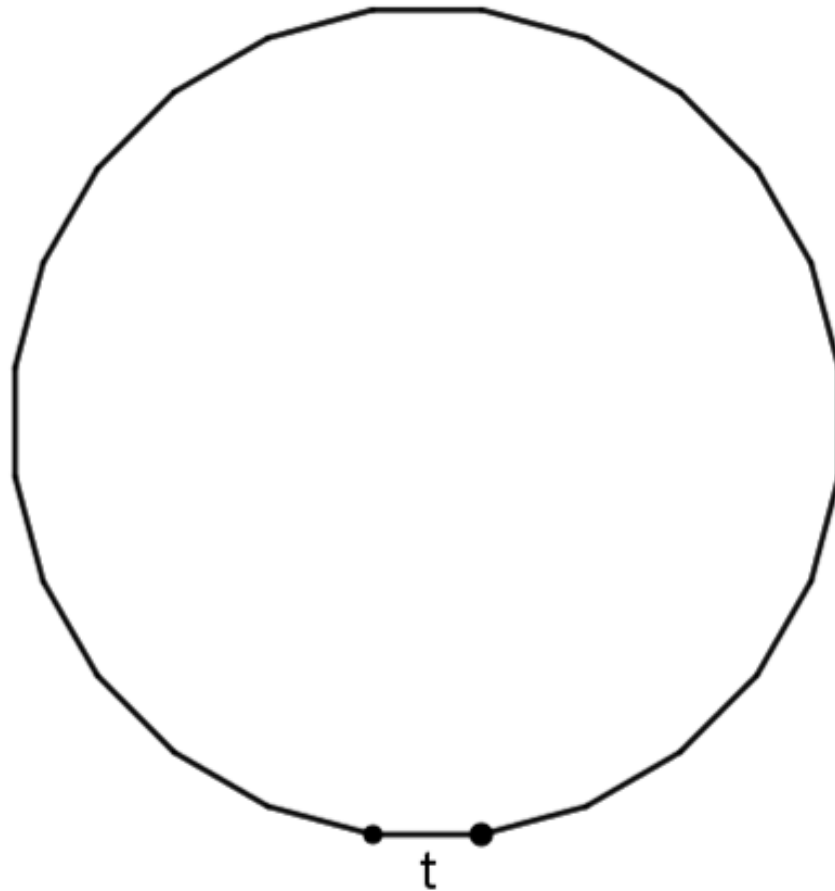
Els Pattern Blocks i el mosaic d'en Puig Adam

Amb Pattern Blocks + Puig Adam	
75°	XXXXXXXXXXXX
105°	XXXXXXXXXXXX
135°	Octàgon regular
165°	Icosikaitetràgon regular (24)

Els Pattern Blocks i el mosaic d'en Puig Adam

$$A = 6t^2 \cot \frac{\pi}{24} = 6t^2 (2 + \sqrt{2} + \sqrt{3} + \sqrt{6})$$

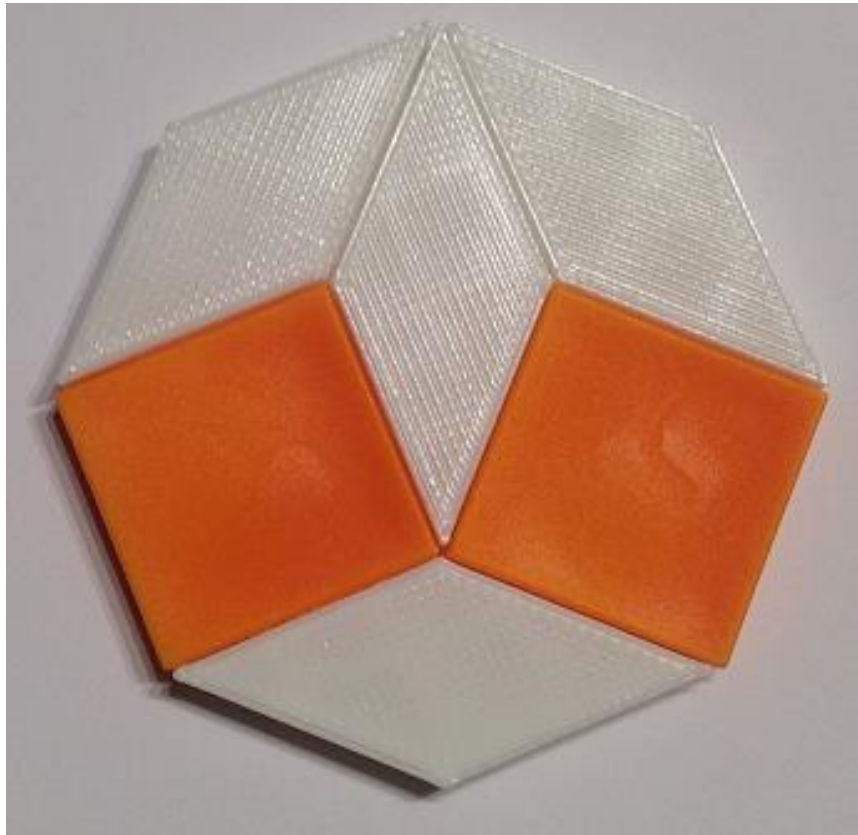
Els Pattern Blocks i el mosaic d'en Puig Adam

Amb Pattern Blocks + Puig Adam	
75°	XXXXXXXXXXXX
105°	XXXXXXXXXXXX
135°	Octàgon regular

Els Pattern Blocks i el mosaic d'en Puig Adam

Els Pattern Blocks i el mosaïc d'en Puig Adam

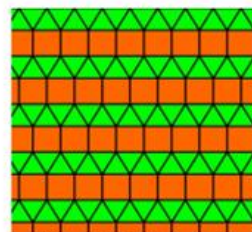

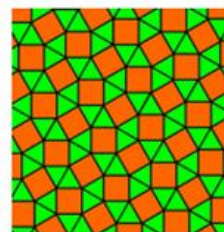
$$A = 4 \cdot \frac{\sqrt{2}}{2} + 2 = 2 \cdot \sqrt{2} + 2$$

PATTERN BLOCKS

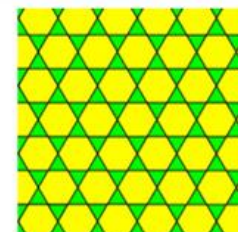
- Treball dels mosaics amb *pattern blocks*:
  - Es poden construir els 3 mosaics regulars
  - Es poden construir 7 dels 8 mosaics semiregulars
- La presentació:
<http://tinyurl.com/mosaicospatternblocks>

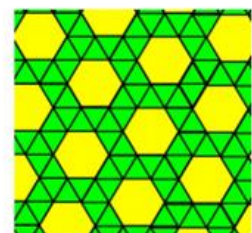
Mosaic 3-3-3-4-4

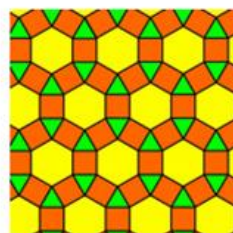
Mosaic 3-3-4-3-4

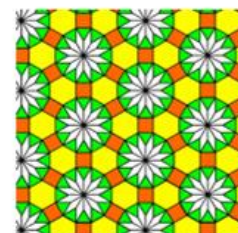
Mosaic 3-6-3-6

Mosaic 3-3-3-3-6

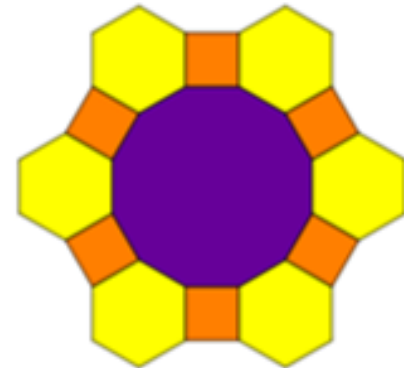
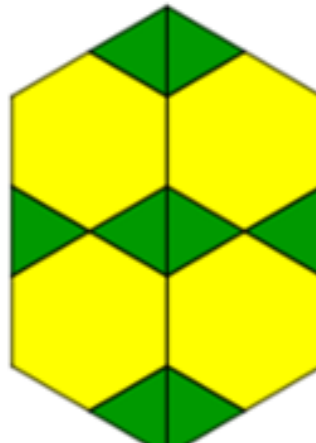
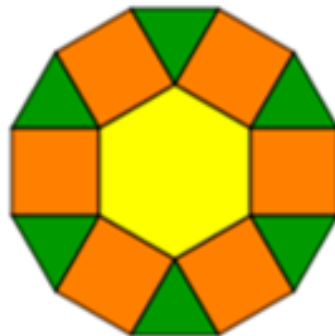
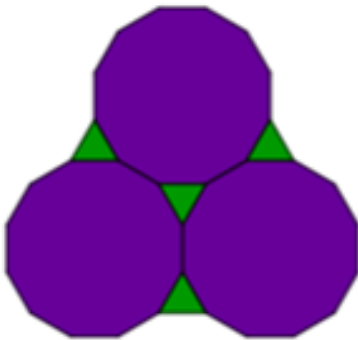
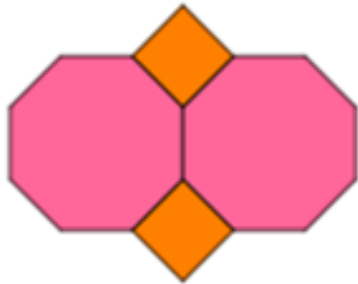
Mosaic 3-4-6-4

Mosaic 4-6-12

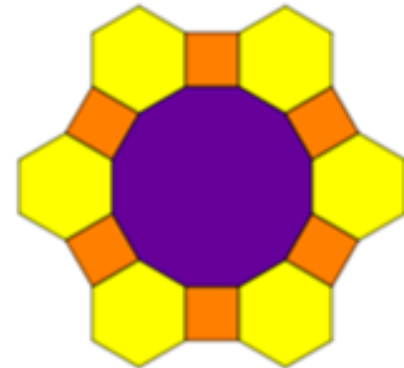
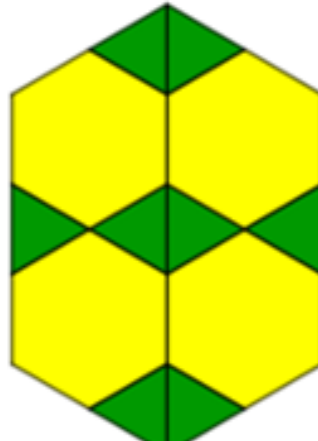
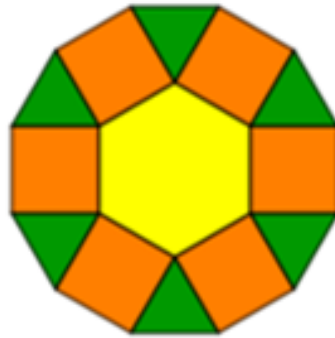
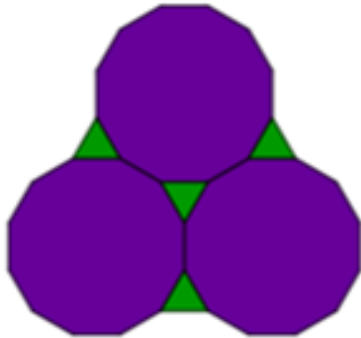
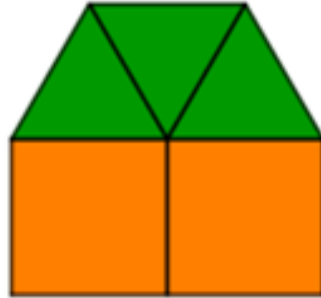
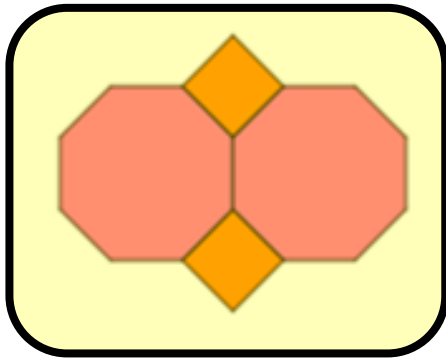
Els Pattern Blocks i el mosaïc d'en Puig Adam

Els Pattern Blocks i el mosaïc d'en Puig Adam

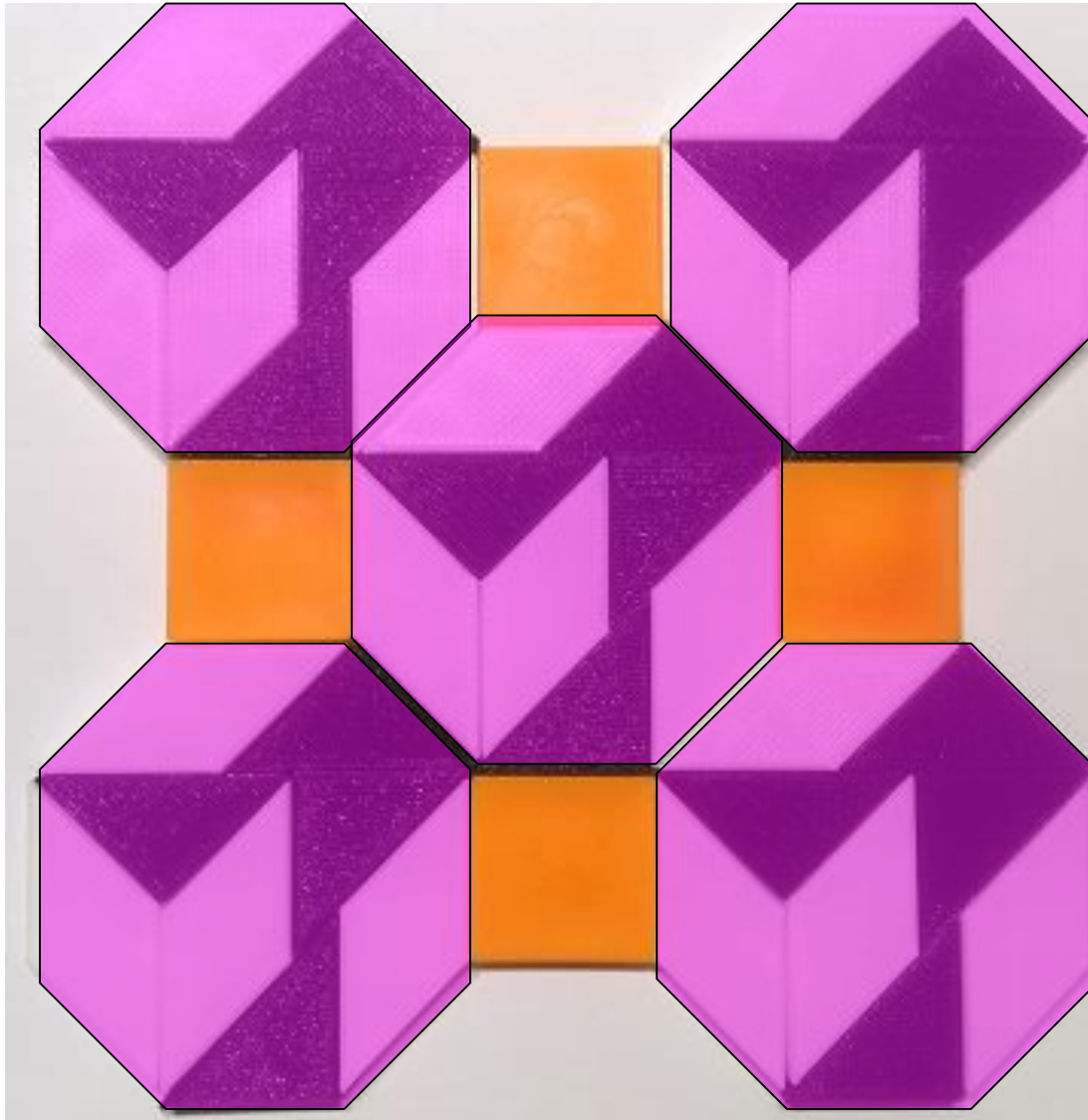
Els Pattern Blocks i el mosaïc d'en Puig Adam

Els Pattern Blocks i el mosaic d'en Puig Adam

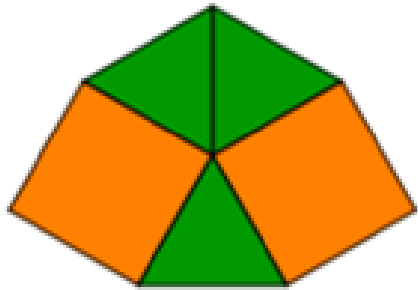

Els Pattern Blocks i el mosaïc d'en Puig Adam

Deformant el rombe verd...

Els Pattern Blocks i el mosaic d'en Puig Adam

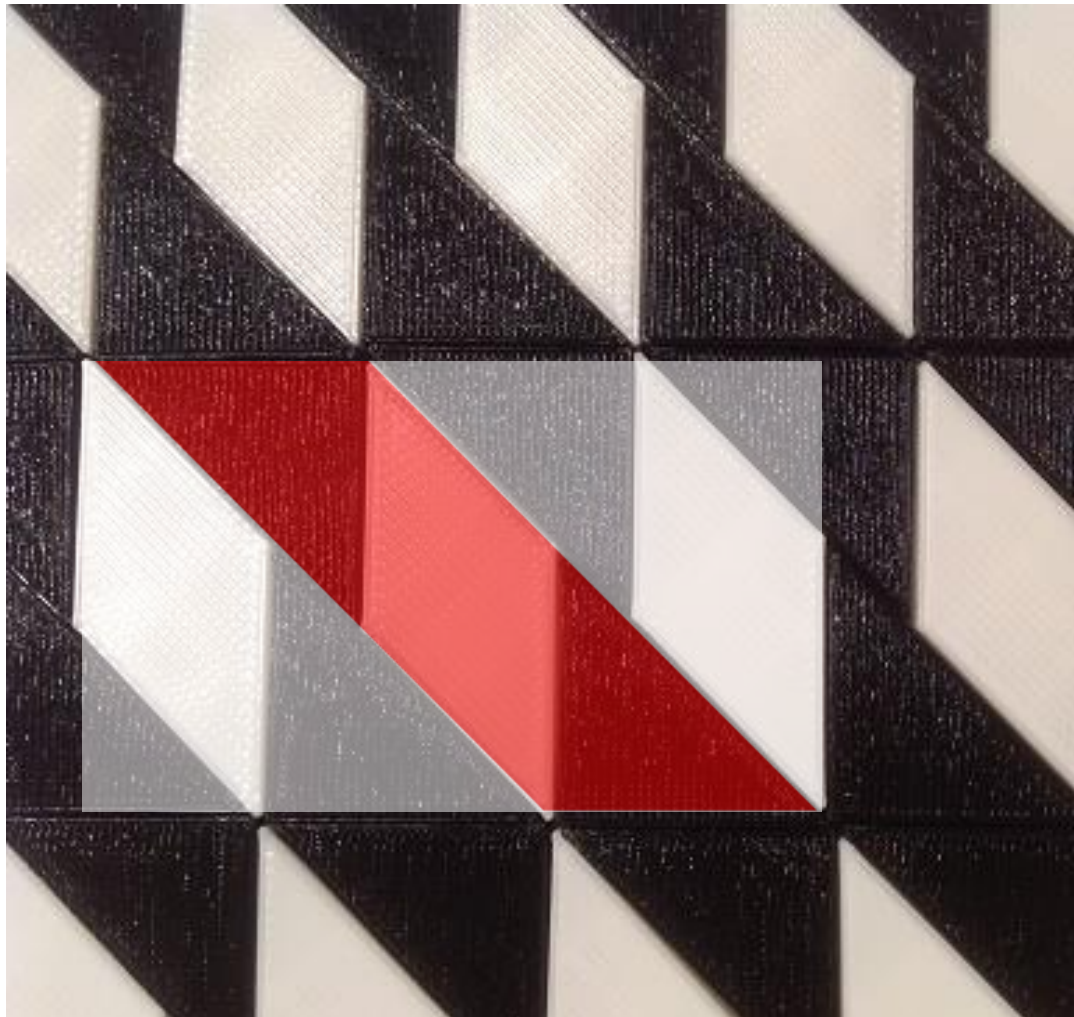

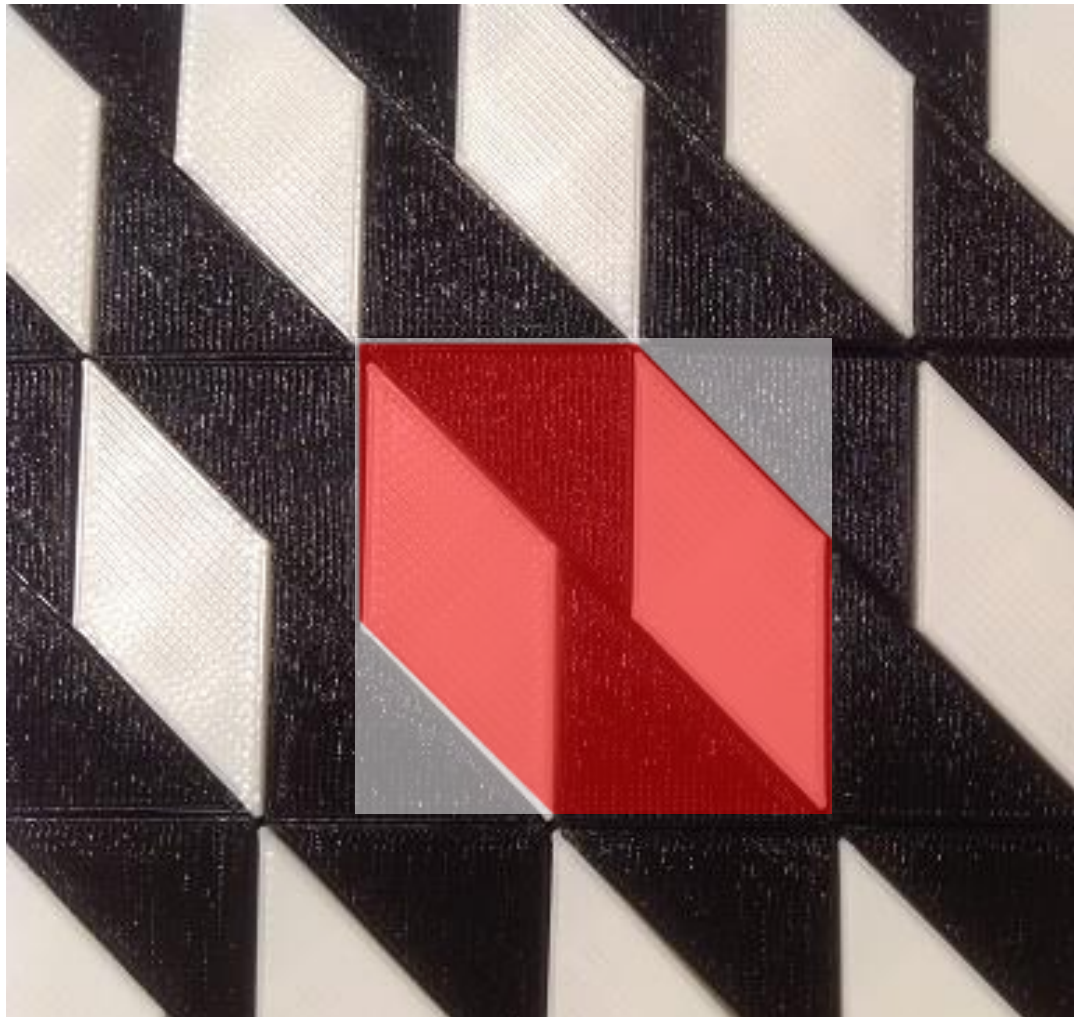
Els Pattern Blocks i el mosaic d'en Puig Adam

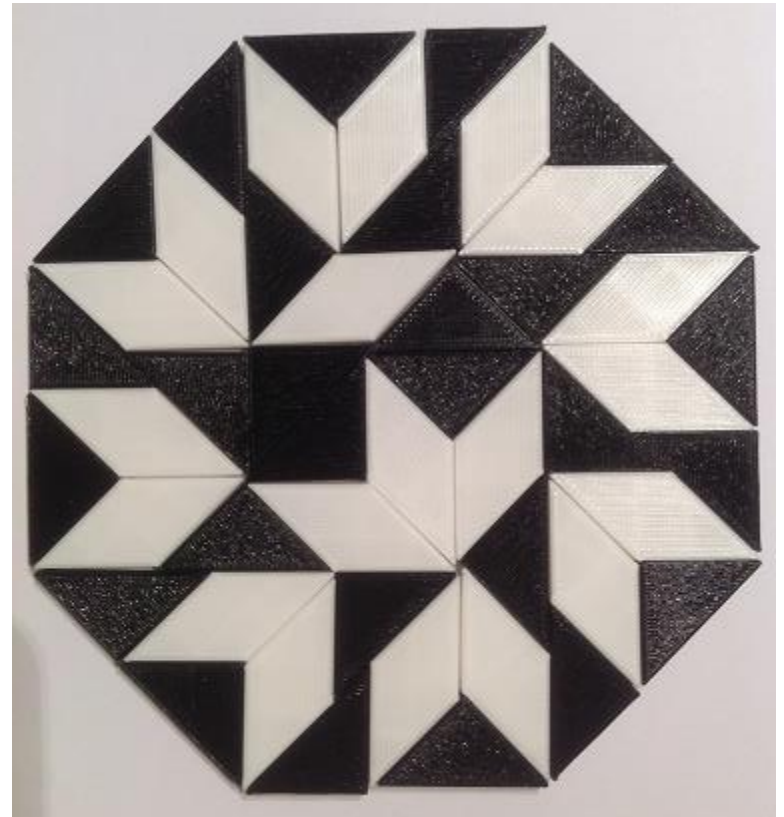
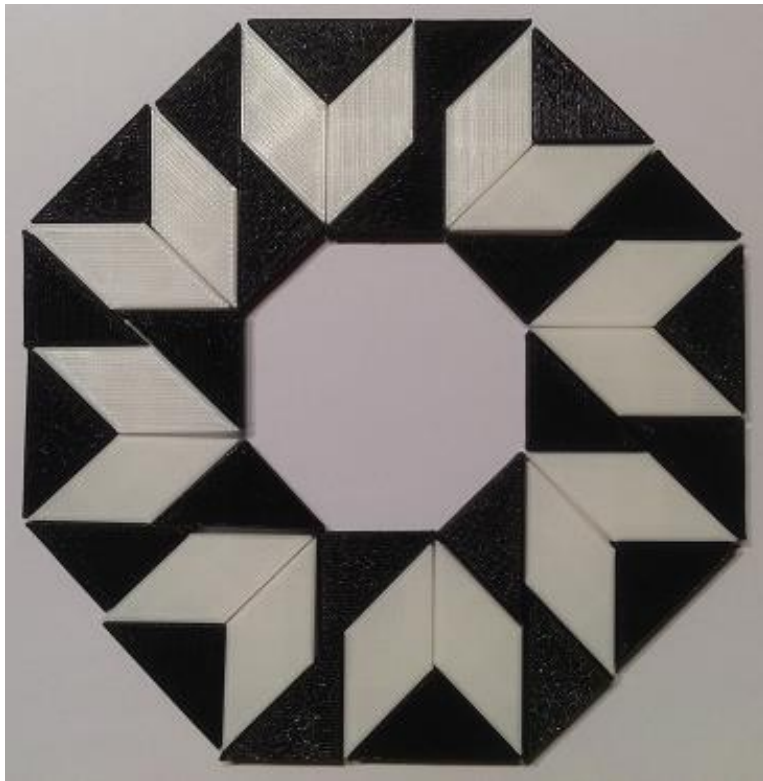
Els Pattern Blocks i el mosaic d'en Puig Adam

Els Pattern Blocks i el mosaïc d'en Puig Adam

1ª Jornada de didàctica de les matemàtiques

Moltes gràcies!

Grup Cúbic